

1920

PEKKA ERVAST,

Pohjolan teosofi

Oli kevät 1923, kun olin palannut Suomeen, kotimaahani, ulkomailta, jossa olin tutustunut lukuisiin teosofisiin suuntauksiin (joihin rohkenen lukea myös Antroposofisen Seuran). Ne suuresti vetosivat etsivään mieleeni. Kävin luennoilla ja luin kirjoja, tapasin monia erilaisia ihmisiä – suuret totuudet karmasta, jälleensyntymisestä, Mestareista, ihmisen kokoonpanosta,

kaikki nämä tyydyttävät sieluni nälkää. Kaikissa näissä suuntauksissa näen paljon hyvää, mutta jotakin puuttuu, mikä estää minua ottamasta ratkaisevaa askelta ja liittyä jonkin seuran jäseneksi.

Mikä tuo ”jokin” on, paljastui minulle musertavan totuuden lailla, kun olin luennolla tuona keväänä Helsingissä, syrjäisen pohjoisen maamme pääkaupungissa.

Hieman lyhyt, massiivinen hahmo hienoine, ylevine kasvoinneen seisoi korokkeella. Hänen kasvonsa säteilivät sähkövää, majesteetillista voimaa. Hänen äänensä oli sekä miehekäs että lempeä, täyteläinen ja pehmeä. Hänen sanansa liikuttivat ja herättivät nälkäisen totuudenetsijän sisintä olemusta.

Ja mistä puhuja puhui? Gandhista. Hän teki selkoa Gandhin historiallisesta merkityksestä Intian vapaustaistelijana. Hän puhui miehestä, joka ponnistelee toteuttaakseen käskyä ”älä tapa”, *ahimsaa* sekä valtiossa että yhteisössä. On olemassa syvempi totuus kuin elämä synnyinmaan puolesta, se on koko ihmiskunnan veljeys.

Tämä on se olennainen kohta, joka on niin liikuttava ikuisien totuuksien etsijälle. Ulkona suuressa maailmassa etsijä janoi todellista rauhan sanomaa teosofisen liikkeen kannattajien keskuudessa. Hän kaipasi nähdä yksinkertaista rakkauden käskyä, *ahimsaa*, suuriin teosofisiin oppeihin liitettynä. Hän, joka rakastaa, ei sodi. Katsoivatko teosofit asioita täysin samalla tavalla? Ei, sitä he eivät tehneet: tämän etsijä sai kokea, keskustellessaan eri ihmisryhmien kanssa.

Ja siinä seisoi mies – vakava, vaikuttava mies, joka pelottoman rohkeasti julisti sanomaa rauhasta, sanomaa veljeydestä, sanomaa Mestareista ja tositeosofiasta.

Kuka sitten oli tämä mies? Se oli kirjailija Pekka Ervast, suomalaisen ”Ruusu-Ristin” johtaja, Suomen teosofisen liikkeen perustaja ja Teosofisen Seuran suomalaisen osaston ylisihtööri monen vuoden ajan ja monien vanhojen teosofien hyvin tuntema kansainvälisistä kokouksista. Mutta koska hänen

myöhemmät elämänvaiheensa ovat luultavasti monille tuntemattomia, muutama rivi hänestä ja hänen työstään on ehkä paikallaan.

Tapaninpäivänä joulukuun 26 pnä 1875, kun mystillinen aurinko on korkeimmillaan, vanha pitkälle kehittynyt sielu astui sisälle pieneen ruumiiseen, jolle oli kasteessa annettu nimeksi Peter Elias, sielu jonka kohtaloksi oli tulla tiennäyttäjäksi, ystäväksi ja auttajaksi sadoille valaville totuuden etsijöille. Siis, juuri samana vuonna jona Teosofinen seura oli perustettu Mes-tarien tahdosta.

Pienen Peter Eliaksen vanhemmat kuuluivat suomenruotsalaiseen yläluokkaan ja antoivat parhaan mahdollisen kasvatuksen pojalleen, joka oli tavallisuudesta poikkeavan lahjakas lapsi.

Varhaisella iällä hänellä oli merkittäviä kokemuksia henkimaailmasta ja selvä käsitys ihmisen velvollisuudesta maan päällä, ei pelkästään olla hyvä vaan kasvattaa itseään hyvyiden hengessä. Kielet olivat erikoisharrastuksena hänellä alusta alkaen. Hän opetteli lukemaan ranskaa ennen omaa äidinkieltään, ruotsia. Jo kaksitoistavuotiaana alkoi kirjoittaa yhdeksällä kielellä vertailevaa kielioppia näille yhdeksälle kielelle. Vieläpä ennen kuin oli tutustunut volapükiin ja esperantoon, hän oli muodostanut oman kielensä. Sitä paitsi hän jo kirjoitteli paljon – tarinoita, kertomuksia, novelleja. Koulussa hän edistyi hyvin, mutta koulu ei vedonnut hänen elävään mieleensä. Se tuntui hänestä ajan tuhlaukselta. Eikä pystynyt yliopistokaan, jonka oli kuvitellut olevan viisauden tyyssijan, täyttämään hänen odotuksiaan – kolme neljäsosaa sen pyrkimyksistä tuntuivat hänestä turhanpäiväisiltä. Hänelle oli ennustettu loistavaa tiedemiehen uraa, mutta elämän ja kuoleman kysymykset ja ihmisen mysteerian hallitsivat häntä siinä määrin, että kotoa pois lähettämisen uhalla – kuten hänen isänsä oli itse asiassa päättänyt lyhyeksi ajaksi – hänen täytyi päättää tulevaisuudestaan. – ”Menisikö hän sinne, missä oli taattu yhteiskunnallinen asema ja maailman kunnia ja kiitos, vai menisikö sinne, missä alttiina köyhyydelle

ja häpeälle voisi auttaa ja palvella ihmistä?” Hän paini itsensä kanssa kuin Jaakob.

Hänen oli nyt kuljettava vaikean kriisin läpi, kun valo ja pimeys taistelivat raivoisasti hänen sielustaan. Vuonna 1894 hän oli saanut käsiinsä Sinnettin ”Salaisen maailman” ja syvästi tunnustanut Mestarien sanoman totuuden. 1895 hänestä oli tullut T. S:n jäsen. Mutta tieto, joka hänellä oli elämän suurista totuuksista, oli kaikkiaan enemmän tai vähemmän teoreettista. Hänen henkensä kaipasi elävää kosketusta ikuiseseen Jumalaan, ”Jos Jumala ei ilmoita itseään”, hän huusi tuskissaan, ”päätän päiväni.” Mutta Jumala ilmoitti itsensä. Harras pyrkijä koki mystillisen Kristuksen syntymän, jossa Taivaallisen Isän rajattomuus paljastui hänelle.

Rauhan, autuuden ja palvelun kausi, joka seurasi, sai hänet perehtymään Leo Tolstoin oppeihin, jotka inspiroivat häntä jokikin aikaa omistautumaan yksinkertaiselle ruumiilliselle työlle, puusepän ammatille. Mutta ennen pitkää hän ymmärsi, että laajempi kenttä palvelemiselle avautuisi, jos vain hän kykenisi avaamaan ihmisten mielet ikuisille totuuksille. sen jälkeen, kun oli päässyt elävään kosketukseen Mestarien kanssa, hän kävi läpi monia kokemuksia, jotka koskivat taivaiden ja helvettien mysteereitä saavuttaen Mestarin avulla kokemusperäisen tiedon jälleensyntymisen tosiasioista. Näin alkoi tämän mystikon valon työ, jota hän on jatkanut herpaantumattomalla uskollisuudella kuin kirkas majakkavalon valaisten tietä meidän pohjoisille maillemme.

Hänen työnsä oli suuntautunut kirjallisille linjoille, keskeytymätön tuotanto, joka on jatkunut vuosia käsittäen noin 70 suurempaa tai pienempää teosta. Koska hän oli syntyperältään ruotsinkielinen, voi helposti ymmärtää kuinka vaikeata hänelle oli kirjoittaa suomeksi (vain muutama kirja on kirjoitettu ruotsiksi). Näin hän on hyvä esimerkki siitä kuinka korkealla tietoinen henki on kansallisten ja kielellisten rajoitusten yläpuolella. Sen vuoksi hänen okkulttiset kokemuksensa johtivat hänet

kansallisen deevan, Väinämöisen yhteyteen, joka on inspiraatioiden välittäjä maalleen, Väinämöisen, Suomen kansalliseepoksen, Kalevalan, suuri tietäjä. Tältä pohjalta ovat syntyneet hänen laaja okkulttinen teoksensa ”Kalevalan avain” ja myöhemmät kirjansa ”Onko Kalevala pyhä kirja?” ja ”Uudestisyntyvä Suomi”.

Vuosina 1899–1903 Pekka Ervast matkusteli Ruotsissa, jonne hän olisi voinut asettua asumaan hyvin edullisiin olosuhteisiin. Mutta hän kieltäytyi runsaskätisestä tarjouksesta voidakseen kokonaan omistautua työskentelemään kovaosaisen maansa puolesta. Ja loistavasti hän piti lupauksensa. Vuodesta 1905 hän on toimittanut itsenäisesti teosofista aikakauskirjaa, ensin nimeltään ”Omatunto”, sitten ”Tietäjä” ja vuodesta 1921 ”Ruusu-Risti”. 1903 alkoivat hänen sunnuntailuentosarjat jatkuen yhdeksän kuukauden jaksoina kolmenkymmenen vuoden ajan.

Vuonna 1907 Pekka Ervastin pioneerityö kantoi hedelmää. Suomen kansa, luonteeltaan jäykkää mutta syvämielteistä sisimmässään, jolle eivät ”syntysanat” olleet vieraita. Suuret joukot, ennen kaikkea niin sanotut alemmat luokat mutta myöskin huomattavat kulttuurihenkilöt ottivat vastaan hänen teosofisen sanomansa suurella arvonnolla. Teosofisen Seuran suomalainen osasto oli perustettu, Pekka Ervast yksimielisesti valittu ylisihteeriksi, jonka aseman hän piti keskeytymättä kymmenen vuotta ja jälleen 1918–1919.

Vuonna 1913 Pekka Ervast oli menestyksensä huipulla. Hän ja hänen ystävänsä ja ihailijansa perustivat Helsingin lähelle kauniin päämajan, joka oli samalla tarkoitettu kodiksi hänelle ja hänen lähimmille työtovereilleen. Samaan aikaan oli Teosofinen Kustannusliike muutettu liikeyrityspohjalle, sen jälkeen kun Pekka Ervast oli ottanut sen hoidon omiin käsiinsä. Kaikista Suomen osista tuli tunnustusta ja kiitosta hänelle, joka oli antanut niin paljon hengenlahjoillaan niille, jotka ikävöivät sisimmän itsensä löytämistä.

Mutta Pekka Ervast aavisti Golgatan tien kätkeytyvän näiden hoosianna-huutojen sisään.

Krishnamurti-liike oli alkanut 1911. Sen sanoma oli, että Kristus eli maailmanopettajan oli määrä laskeutua tähän hienoon nuoreen hinduun ja että tässä muodossa alkaa hänen pelastustyönsä. Mutta koska Pekka Ervastin vakaumus ja okkultiset näkemykset poikkesivat tästä ja olivat yhtäpitäviä H. P. B:n tietojen kanssa näistä asioista, hajaannus alkoi. Muutamat hänen lähimmistä työtovereistaan alkoivat kannatta ”Idän Tähteä”.

Tämän jälkeen seurasivat maailman sodan aiheuttamat mitä kovimmat koettelemukset. Teosofit, ne yksilöt, joiden olisi pitänyt rakastaa toisiaan kansallisista rajoituksista huolimatta, ryhtyivät taistelemaan ase kädessä toisiaan vastaan. Käytännöllisen elämän sekasorto hämärsi totuuden sanoman, teosofiset johtajat olivat hiljaa tai jopa yllyttivät veljiään tarttumaan aseisiin. Maailmansodassa valkoisen ja mustan magian välinen taistelu käytiin kansallisilla alueilla. Syvä epätoivo tarttui Pekka Ervastiin. Hän matkusteli teosofisissa looseissa painottaen veljeyden sanomaa. Mutta sodan punainen aalto vierähti Suomen rannoille – melkein pahempana kuin muualla, koska kansalaissota syttyi ja hänen rakkaan maansa teosofiveljet ryhtyivät vuodattamaan toistensa verta yhteiskunnallisen oikeuden tultua ihmiskunnan veljeyden sijaan, oikeuden joka perustuu ihmislakiin ja ihmislaki väkivaltaan.

Suomi oli uupunut sisällissodan jälkeen ja – miten tavallista ihmismielelle vaikeina aikoina – sosialistiset pyrkimykset tulivat vallitseviksi T. S:ssa ja toivottiin, että koko seura omistautuisi sosiaalisille uudistuksille. Pekka Ervastin henkinen sanoma oli unohdettu: ”Ihmiskunnan vapauttaminen on aloitettava yksilöistä eikä yhteiskunnasta.” Vain kourallinen uskollisia kokoon tui hänen ympärilleen, kunnes asiat saatiin päätökseen ja hänen oli pakko kulkea omaa tietään – hänen, seuran perustajan ja niin syvästi rakastamiensa lasten isän.

Sydäntä särkevän ponnistelun ajat seurasivat. Yli kahden vuosikymmenen työ näytti menneen tyhjiin. Mutta Pekka Ervast ei jättänyt kesken tehtävää, joka oli uskottu hänelle. Hänen omistautumisensa H. P. B:n alkuperäiselle sanomalle oli lannistumaton, ja yhdessä uskollisten ystäviensä kanssa hän perusti suomalaisen ”Ruusu-Ristin” 14. marraskuuta, 1920.

Mikä sitten on tämä välkkyvä valo, joka loistaa kaukana pohjolan pimeydessä? Mikä on sen ohjelma? Mikä on se suhde teosofiseen liikkeeseen yleensä?

Vastaus kaikessa kirkkaudessaan on esitetty kahdessa Pekka Ervastin kirjassa ”H. P. B.” ja ”Vuorisaarna”. Edellinen näyttää P. E:n suuren kiintymyksen ja arvonannon T. S:n perustajan sanomaa ja henkilöä kohtaan, jälkimmäinen esittää Ruusu-Ristin ihanteen ytimen. Ruusu-Risti pitää Jeesus Kristusta Mestareista korkeimpana ja Hänen siveysoppiaan, joka selvimmin ja kaudenimmin esitetty vuorisaarnan viidessä käskyssä, lyhyimpänä ja varmimpana esoteerisena polkuna, joka johtaa Valkoisen Veljeskunnan yhteyteen – Jeesus Kristusta, jonka persoonassa täydellisimmin taivas ja maa, Jumala ja ihminen ovat yhtyneet, jonka elämässä ja kuolemassa ja ylösnousemuksessa Logos, maailmankaikkeuden valo, Isän ajatus täydellisyydestä on yhtynyt maapallon auraan, niin että Hän voi sanoa niin kuin ei kukaan muu: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Kuka luottaa minuun, ei huku vaan hän on perivä iankaikkisen elämän”. Jeesus Kristuksen ainutlaatuinen merkitys maapallon evoluutiolle – tämä on perusta jolle hän on vuodattanut henkensä rikasta viiniä janoisille totuuden etsijöille. Yllämainittujen kirjojen lisäksi hän on kirjoittanut kirjat ”Jeesuksen salakoulu”, Paavali ja hänen kristinuskonsa”, ”Christosophia”, ”Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa”, ”Kristuksen tutkimaton rikkaus”, ym.

Tältä pohjalta vuonna 1925, eli keskellä kunkin vuosisadan loppupuolella lähetettyä valon vuodatusta, hän astui edelläkävijän polulle rohkeasti uudistaen yhteisvapaamuurariutta, johon hän oli liittynyt Ruusu-Ristin henkistä koulutusta varten.

Tuloksena oli, että täälläkin hänen täytyi kulkea omia polkujaan katsoen tulevaisuuteen. — Tältäkin pohjalta Ruusu-Risti on kasvanut suureksi ja voimakkaaksi työntäen juurensa syvälle Suomen maaperään.

Henkilökohtainen vaatimattomuus ja hengen majesteettisuus, tässä kaksi tämän suomalaisen okkultistin olennaisinta piirrettä, hänen, joka on käynyt niin valtavia taisteluita. Ja ne ovat juuri nämä synnynnäiset ominaisuudet, jotka ovat tehneet hänestä niin suuresti rakastetun ja kunnioitetun. Siksi hänen ystävänsä ovat houkutelleet toistamaan, mitä rouva Blavatsky itse asiassa sanoi muutaman kerran kreivitär Wachtmeisterille yksityisen keskustelun aikana: "Kun teosofisessa maailmassa syntyy hajaannus, katso Pohjolaan. Valo tulee Suomesta.

Pekka Ervast rakastaa suuresti Suomen kansaa, mutta kaikki totuuden etsijät kaikkialla maailmassa ovat rakkaita hänelle, ja vaikka hän syvästi suree sitä jakaantumista, joka on tapahtunut teosofisessa liikkeessä, jo vuonna 1921 hän kirjoitti pamfletin, jossa hän ehdotti, että kaikki teosofiset seurat kaikkialla yhdistyisivät yhdeksi liitoksi, jolla olisi oma keskustoimistonsa, aikakauslehtensä ja vuosikokouksensa, liitoksi johon kaikki seurat liittyisivät tasavertaisina työskennelläkseen ihmiskunnan veljeyden puolesta. Tämä pamfletti lähetettiin jokaiselle teosofiselle ja samanhenkiselle seuralle kaikkialla maailmassa. Hän ei kuitenkaan saanut toivottua kannatusta, joskin ajatus tällaisesta liitosta on yleistynyt H. P. B:n satavuotisjuhlavuoden seurauksena. Hän, joka elää, näkee varmasti, mitä hedelmää tulee kasvamaan tästä kaikesta. Uskokaamme tähän hedelmään – kirkkaampaan ja veljellisempään tulevaisuuteen ja tehkäämme työtä sen eteen kukin omassa piirissään.

Helsinki, Suomi. Joulukuu 1932.

Annikki Reijonen.

(Pekka Ervast, a Theosophist of the North. Suomennos 1976 ja 2022.)